

Een katheter

Naar het ziekenhuis? Lees eerst de informatie op www.asz.nl/brmo.

**albert
schweitzer**

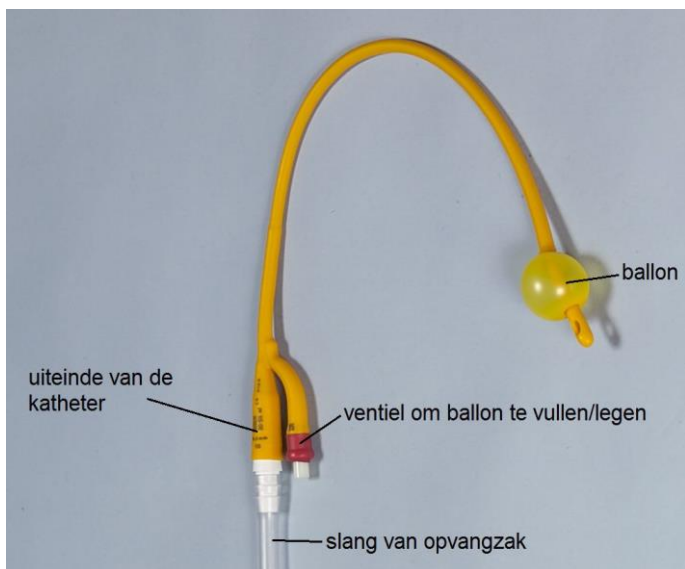
Inleiding

De uroloog heeft met u besproken dat u een katheter in uw blaas gaat krijgen. In deze folder leest u meer over het inbrengen en verzorgen van de katheter.

Een katheter

Een katheter is een slangetje dat de urine vanuit de blaas afvoert naar een opvangzak.

De katheter ligt via de urinebuis in de blaas. Aan het uiteinde van de katheter zit een ballon (zie afbeelding 1). De ballon voorkomt dat de katheter uit de blaas valt. Als u zich beweegt kan de katheter wel een klein beetje heen en weer schuiven in de plasbuis.

Afbeelding 1: Aan het uiteinde van de katheter zit een ballon. Deze rust in de blaas.

De uroloog heeft u verteld waarom een katheter bij u ingebracht gaat worden. De katheter kan gepland of met spoed worden ingebracht.

Het inbrengen van de katheter

Voor het inbrengen van een katheter hoeft u zelf geen voorbereidingen te treffen. U meldt zich op het afgesproken tijdstip in het ziekenhuis bij de polikliniek Urologie.

De verpleegkundige brengt u naar de behandelkamer en vraagt u de kleding van het onderlichaam uit te trekken. De kleding van het bovenlichaam kunt u aanhouden.

De verpleegkundige maakt de uitgang van uw urinebuis schoon met natte gazen. Hierna wordt een verdovende gelei in uw urinebuis gespoten. Dit kan een branderig gevoel geven.

De verpleegkundige trekt handschoenen aan en brengt de katheter via uw urinebuis in uw blaas.

De ballon die nu in uw blaas ligt wordt via het ventiel met water gevuld. De ballon voorkomt dat u de katheter verliest. Op de katheter wordt een opvangzak aangesloten om de urine af te voeren.

Het inbrengen van de katheter kan gevoelig of een beetje pijnlijk zijn. Het inbrengen duurt ongeveer tien minuten.

Na de inbrengen

Als de katheter is ingebracht krijgt u van de verpleegkundige uitleg over de dagelijkse verzorging van de katheter. In deze folder staan de belangrijkste aandachtspunten voor u op een rij.

Na het inbrengen van de katheter kunt u het ziekenhuis verlaten. U krijgt een afspraak mee voor een volgend polikliniekbezoek.

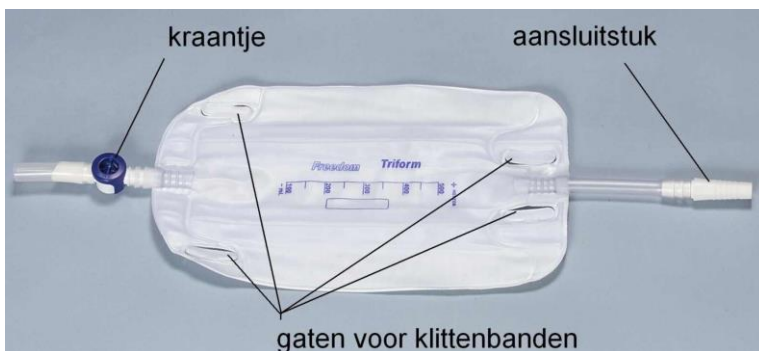
De dagelijkse verzorging

Door het heen en weer schuiven van de katheter in de plasbuis kan irritatie in de plasbuis ontstaan. Dit kan wat afscheiding rondom de katheter veroorzaken. Hier hoeft u zich geen zorgen over te maken. U kunt dit gewoon met een washand zonder zeep weg wassen.

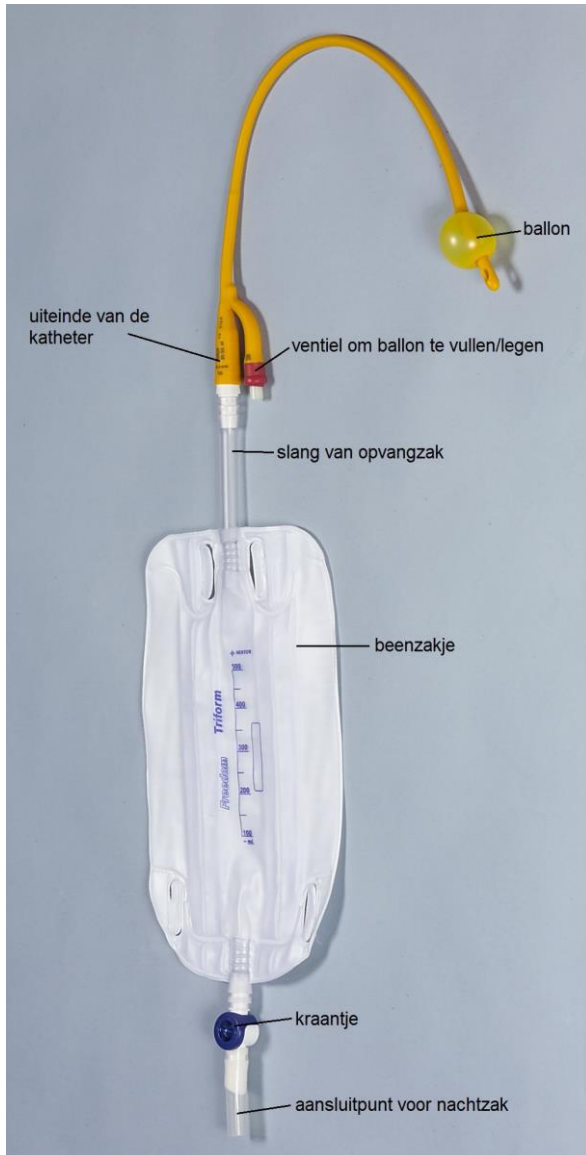
U moet de blaaskatheter dagelijks verzorgen. Zo voorkomt u dat er infectie (bijvoorbeeld blaasontsteking) ontstaat. We adviseren u om dagelijks het gebied rondom uw urinebuis (en bij mannen ook onder de voorhuid) goed te wassen met water. U kunt met de katheter ook onder de douche.

Het opvangsysteem

Op de katheter is een opvangzak aangesloten. Overdag heeft u een kleine opvangzak aan de katheter. Deze opvangzak wordt een beenzak genoemd (zie afbeelding 2). De beenzak zit met twee klittenbanden om uw been. De beenzak heeft een beperkte inhoud. Overdag moet u het beenzakje legen via het kraantje onderaan het beenzakje. U kunt dit gewoon boven een toilet doen.

Afbeelding 2: De beenzak.

Afbeelding 3: Situatie overdag: de beenzak zit aan de katheter.

's Nachts doet u een grotere opvangzak aan de beenzak (zie afbeelding 4). De zak wordt de nachtzak genoemd. De nachtzak kan met een rekje aan uw bedrand worden opgehangen. Als dit niet gaat kunt u de nachtzak in een emmer naast uw bed zetten.

Ook de nachtzak heeft een kraantje. Hiermee kunt u ook deze zak in het toilet legen.

Afbeelding 4: Situatie 's nachts: de nachtzak zit aan de beenzak. De nachtzak hangt aan een rekje aan de rand van het bed.

De katheter moet de urine altijd goed af kunnen voeren. Dit betekent dat de opvangzak altijd lager hangt dan de katheter. Het afknikken van de katheter of de opvangzak moet worden voorkomen.

U krijgt na het inbrengen van de katheter een zogenaamd startpakket mee. Dit pakket bevat beenzakjes en een nachtzak. In het startpakket zit ook een uitleg over hoe u nieuwe opvangzakken kunt bestellen.

Als de katheter binnen twee weken na ontslag verwijderd wordt, krijgt u van de afdeling materialen mee voor die 2 weken. De zorgverzekeraar vergoedt namelijk geen materialen voor minder dan 2 weken.

Het verwisselen van opvangzakken

- U legt de nieuwe zak klaar.
- U knijpt met uw vingers het uiteinde van de katheter dicht. Met uw andere hand pakt u het aansluitpunt van de opvangzak vast.
- Nu maakt u een heen en weer draaiende beweging met de hand waarmee u het aansluitpunt van de opvangzak vast heeft. De opvangzak komt los van de katheter.
- U verwijdert het afsluitdopje van de nieuwe opvangzak.
- U kunt nu de nieuwe opvangzak op de katheter aansluiten. Dit doet u door het aansluitpunt van de nieuwe opvangzak stevig in het uiteinde van de katheter te drukken.

Aansluiten van de nachtzak

- U legt de nachtzak klaar.
- U verwijdert het afsluitdopje van de nachtzak.
- U sluit de nachtzak aan op het uiteinde van de beenzak. Dit doet u door het aansluitpunt van de nachtzak stevig in het uiteinde van de beenzak te drukken.
- Vervolgens zet u het kraantje van de beenzak open zodat de urine naar de nachtzak kan lopen.
- U hangt de nachtzak met het rekje naast uw bed.

- U kunt de klittenbanden om uw been eventueel 's nachts los maken.

Verwijderen van de nachtzak

- Doe de klittenbanden weer om uw been als u deze had losgemaakt.
- Zet het kraantje van de beenzak dicht.
- U pakt het aansluitpunt van de nachtzak in uw ene hand vast en het uiteinde van de beenzak in uw andere hand.
- Nu maakt u een heen en weer draaiende beweging met de hand waarmee u het aansluitstuk van de nachtzak vast heeft. De nachtzak komt los van de katheter.

Schoonmaken van de opvangzakken

Nadat u een opvangzak van de katheter heeft gehaald, leegt u deze in het toilet. Vervolgens spoelt u de zak door met leidingwater. Als de opvangzak vies ruikt kunt u een druppel citroensap of azijn aan het leidingwater toevoegen waarmee u de opvangzak doorspoelt. Daarna laat u de zak drogen totdat u deze weer gaat gebruiken. U zet het kraantje dicht voordat u de opvangzak aansluit.

Gebruik van de opvangzakken

De beenzakken en de nachtzakken kunt u meerdere dagen achter elkaar gebruiken. U moet de zakjes minimaal één keer per week verwisselen. Wanneer de urine bloederig of vies is, verwisselt u de zakken vaker, maar kunt u beter overgaan op een goedkopere zak. Als de zakken bijna op zijn, belt u de leverancier van de zakken. U krijgt vervolgens een nieuwe voorraad. Dit wordt volledig vergoed door uw zorgverzekeraar, maar met een beperkte hoeveelheid zakken per jaar.

Als u chemotherapie krijgt, dan verwisselt u de (goedkopere) beenzak en de nachtzak dagelijks.

Bescherming

Er kan soms wat urine langs de katheter lekken. We raden u daarom aan om een beschermhoes over uw matras te leggen. U kunt daarnaast ook een beschermhoes over de stoel leggen. Deze beschermhoezen kunt u bij de apotheek of thuiszorgwinkel kopen.

Verpleegkundige hulp

Als u zelf niet in staat bent de katheter te verzorgen, kan de verpleegkundige aan uw partner of een naaste leren om de katheter te verzorgen. Als dit niet mogelijk is, wordt de thuiszorg ingeschakeld. Een verpleegkundige van de thuiszorgorganisatie komt dan dagelijks langs om de opvangzakken te verwisselen. De verpleegkundige kan niet tussentijds langskomen om de opvangzak te legen.

Adviezen

U kunt iemand in uw directe omgeving betrekken bij de dagelijkse verzorging. Als u een keer niet in staat bent de katheter zelf te verzorgen, kan een familielid of naaste dit doen.

We raden u aan om minimaal 1½ liter vocht per dag te drinken.

Het vervangen van de katheter

De katheter wordt na een aantal weken vervangen. De ballon die de katheter op zijn plaats houdt, wordt leeggezogen via het ventiel. De katheter wordt verwijderd. De nieuwe katheter wordt ingebracht zoals eerder beschreven.

De katheterwissels worden gedaan door de thuiszorg, tenzij u op de wachtlijst staat voor een urologische operatie. De verpleegkundige die de eerste katheter heeft ingebracht, maakt met u hierover afspraken na het inbrengen van de katheter.

Mogelijke complicaties

Bij een katheter kan een aantal complicaties ontstaan:

- Een bloeding in uw blaas. Dit kan direct ontstaan nadat de katheter ingebracht is. Deze bloeding stopt meestal vanzelf. Ook kunt u een spontane bloeding in uw blaas krijgen. Dit hoeft geen complicatie van de katheter te zijn. De bloeding kan een natuurlijke oorzaak hebben.
- Een blaasontsteking. Een katheter geeft een verhoogde kans op een blaasontsteking. U kunt een pijnlijk gevoel in de blaas hebben. De urine kan troebel zijn en u kunt temperatuursverhoging hebben. Ook kan er een beetje bloed bij de urine zitten. Een blaasontsteking kan worden behandeld met antibiotica eventueel in combinatie met het spoelen van de katheter.
- Verstopping van de katheter. Er komt geen urine in de opvangzak en u krijgt aandrang tot plassen. U controleert eerst of de katheter of de opvangzak niet afgeknikt is. Als dit niet het geval is kan spoelen van de katheter of het vervangen van de katheter nodig zijn.
- Lekkage van urine langs de katheter. De arts of verpleegkundige controleert of de katheter nog urine afvoert naar de opvangzak. Het spoelen van de katheter of het vervangen van de katheter kan nodig zijn. De lekkage kan ook ontstaan door blaaskrampen. Soms schrijft de uroloog dan medicijnen voor tegen blaaskrampen.

Tot slot

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Of heeft u problemen met de katheter? Bel dan gerust naar de polikliniek Urologie, tel. (078) 652 32 80.

Dat kan van maandag tot en met vrijdag tussen 08.00-12.00 en 13.00-16.30 uur. We zijn graag bereid uw vragen te beantwoorden.

Ook voor het maken of verzetten van een afspraak bij de polikliniek Urologie belt u op genoemde tijden voor alle locaties naar tel. (078) 652 32 80.

Buiten genoemde tijden belt u bij **problemen met de katheter** naar de Huisartsenpost, tel. (078) 202 00 20.

Als de nazorg rondom de katheter door uw huisarts wordt uitgevoerd, belt u bij problemen naar uw huisarts.

Geef hier uw mening over deze folder: www.asz.nl/foldertest/

De afbeeldingen in deze folder zijn gemaakt door de medisch fotograaf van ons ziekenhuis.

Albert Schweitzer ziekenhuis
maart 2025
pavo 0119